

Opplysingar som fram i notatet er ikkje verifisert, og kan ikkje bli nytta som faktagrunnlag utan ytterlegare undersøkingar.

Notat | Hordaland fylkeskommune Rullering av plan for forvaltningsrevisjon 2016-2020

April 2018

«Notat for rullering av plan for
forvaltningsrevisjon 2016-2020»

April 2018

Notatet er utarbeidd for Hordaland
fylkeskommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen,
5892 Bergen
tlf: 51 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Innhald

1.	Innleiing	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Gjennomførte prosjekt i perioden 2016-2018	4
2.	Kartlegging av risiko	5
2.1	Innleiing	5
2.2	Gjeldande plan for forvaltningsrevisjon	5
2.3	«Nye» risikoområde	22
3.	Prosjekt	23
3.1	Prosjekt med høg risiko (raudt)	23
3.2	Prosjekt med middels risiko (gult)	24
3.3	Særleg relevante prosjekt med omsyn til samanslåingsprosessen	25
3.4	Aktuelle felles prosjekt med Sogn og Fjordane fylkeskommune	26
	Vedlegg 1: Utvalde KOSTRA-tal	27

Tabellar

Tabell 1:	Gjennomførte eller pågåande prosjekt	4
Tabell 2:	Vurdering av risiko	5
Tabell 3:	Prioriterte prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2020	6
Tabell 4:	KOSTRA-tal om den samla fylkeskommunale økonomien	27
Tabell 5:	Eigedomsforvaltning	27
Tabell 6:	Tal elevar, skular og lærarar. Kjelde: skoleporten.no	28
Tabell 7:	KOSTRA-tal for opplæringsområdet	28
Tabell 8:	KOSTRA-tal for samferdsleområdet	29
Tabell 9:	KOSTRA-tal om kulturminneforvaltning og regional utvikling	30
Tabell 10:	KOSTRA-tal om kultur og idrett	30
Tabell 11:	KOSTRA-tal tannhelse	31

1. Innleiing

1.1 Bakgrunn

I 2016 gjennomførte revisjonen på oppdrag frå kontrollutvalet ein overordna risiko- og vesentleganalyse av Hordaland fylkeskommune. Kontrollutvalet nytta analysen som grunnlag for utvalet sin plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016-2020. For å sikre at planen framleis speglar dei viktigaste risikoområda i kommunen, har kontrollutvalet bede revisjonen om å medverke til ei rullering av plan for forvaltningsrevisjon.

Revisjonen har tatt utgangspunkt i den overordna analysen som blei utarbeidd i 2016 og eksisterande plan for forvaltningsrevisjon, og har gjort ei undersøking for å avdekke eventuelle endringar i risikobilete samanlikna med det som blei peika på i 2016. I dette notatet blir vesentlege endringar som er avdekkja presentert. I tillegg har revisjonen identifisert risikoområde i den fylkeskommunale verksemda som er nye i den forstand at dei ikkje blei identifisert eller var aktuelle då den overordna analysen blei utarbeidd i 2016. Notatet vil bli lagt fram som grunnlag for diskusjon i kontrollutvalet om prioritering av prosjekt.

Notatet bygger på informasjon som revisjonen har samla inn gjennom dokumentanalyse (årsmelding og budsjett), analyse av KOSTRA-tal, og intervju med fem fylkesdirektørar, eigedomsdirektøren, fylkestannlegen og fylkesrådmannen. På bakgrunn av informasjonen som er samla inn vil revisjonen under gjere ei oppsummering av risikoar som er identifisert for fylkeskommunen.

1.2 Gjennomførte prosjekt i perioden 2016-2018

I perioden etter at plan for forvaltningsrevisjon 2016-2020 blei vedtatt er følgjande forvaltningsrevisjonar anten gjennomført eller pågåande:

Tabell 1: Gjennomførte eller pågåande prosjekt

Prosjekt	Levert
Opplæringstilbodet til minoritetsspråklege elevar	2017
Planlegging av investeringar	2017
Forretningsdrift i vidaregåande skoler	2018
Arkiv og offentlegheit	2018
Fråfall i vidaregåande opplæring	Pågåande
Beredskap på vegnettet	Pågåande
Kulturminneforvaltning	Pågåande

2. Kartlegging av risiko

2.1 Innleiing

Med risiko meiner vi her fare for at det førekjem avvik frå mål, regelverk og/eller politiske vedtak. Graden av alvor er i dette notatet farga med anten raudt (høg risiko) eller gult (middels risiko). Vi har gjeve døme på korleis vurderingane blir gjort i tabellen under.

Tabell 2: Vurdering av risiko

Fargesymbol	Skildring av risikovurdering
	<p>Høg risiko</p> <p>På område som er merka med raudt meiner Deloitte på bakgrunn av framlagte data og analyse, at det kan vere høg risiko for anten manglande produktivitet, måloppnåing, regeletterleving eller effektivitet. Vurdering av årsak (sannsynet) og verknad (konsekvens) dannar grunnlag for Deloitte si risikovurdering for kvart område.</p>
	<p>Middels risiko</p> <p>På område som er merka med gult meiner Deloitte på bakgrunn av framlagte data og analyse, at det kan vere middels risiko for anten manglande produktivitet, måloppnåing, regeletterleving eller effektivitet. Vurdering av årsak (sannsynet) og verknad (konsekvens) dannar grunnlag for Deloitte si risikovurdering for kvart område.</p>

Det er viktig å understreke at risikovurderingane er skjønsmessige vurderingar basert på føreliggande informasjon, og at kontrollutvalet kan vurdere risikoen knytt til dei ulike områda som forskjellig frå det som er føreslege her. Det er kontrollutvalet som skal vurdere og prioritere dei ulike områda, og avgjere rekkefølga for forvaltningsrevisjonsprosjekt i den rullerte planen.

2.2 Gjeldande plan for forvaltningsrevisjon

For å kartlegge endringar i risikobilete sidan overordna analyse blei gjennomført i 2016, har revisjonen vald å ta utgangspunkt i dei risikoområda som blei identifisert i 2016 og dei prosjekta som blei føreslått på bakgrunn av dette. Revisjonen har undersøkt i kva grad risikobilete har endra seg for kvart av prosjekta som er tatt med i gjeldande plan for forvaltningsrevisjon 2016-2020. I tabellane under syner vi kva risiko som blei identifisert i 2016, og kva risiko som er identifisert i dag. Vi har kommentert eventuelle endringar.

2.2.1 Prioriterte prosjekt

Tabell 3: Prioriterte prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2020

Nr.	Prosjekt og tema	Årsak	Verknad	Risiko 2016	Endring i risikobilete	Risiko 2018
1	Investeringsplanlegging <ul style="list-style-type: none"> Planlegging, vurdering og oppfølging av investeringar 				Gjennomført	
2	Arkivering og journalføring <ul style="list-style-type: none"> Arkivering av elektronisk dokumentasjon 				Gjennomført	
3	Utarbeiding, inngåing og oppfølging av kontraktar knytt til samferdsel <ul style="list-style-type: none"> System og rutinar 	Det blir inngått store kontraktar med vesentlege verdiar knytt til samferdsel. Dette gjeld både kontraktar knytt til Bybanen, veg, og buss/ferje. Utarbeiding av gode kontraktar, gode innkjøp og oppfølging av kontraktar er viktig for å sikre god styring og kontroll.	Risiko for kostnads-overskridingar. Risiko for omdømme. Risiko for brot på regelverk.		Hordaland fylkeskommune har brutto driftsutgifter knytt til samferdsel på om lag 3 milliardar årleg. Denne summen blir fordelt på vedlikehald fylkesvegar, bilruter, fylkesvegferjer, båtruter, Bybanen, og andre kostnader. Det blir kommentert at det blir gjort store investeringar innanfor samferdsle, og då særleg i samband med bygging av Bybanen. Også Skyss har store driftskostnader, og det er i budsjett for 2018 varsla auka driftskostnader på om lag 240 mill. kr. til ferjer. Det er knytt usikkerheit til inntektssida i budsjettet for samferdsle, t.d. i samband med påskjønningssmidlane frå staten. I sum vurderer revisjonen framleis risikoen på området som høg.	
4	Vedtaksoppfølging <ul style="list-style-type: none"> System og rutinar for å følgje opp politiske vedtak 	I analysen frå 2016 blir det vist til at det er svært viktig å sikre at politiske vedtak blir følgt opp av administrasjonen.	Risiko for manglande vedtaksoppfølging		Det blei peika på at fylkesdirektørane følgjer tett opp politiske vedtak på sine område. I tillegg bidreg politisk sekretariat til at administrasjonen følgjer opp dei vedtaka dei skal.	

	<p>Det blir vidare stilt spørsmål ved om system og rutinar er tilfredsstillande for å sikre at fylkeskommunen har ei oversikt over politiske vedtak og status for gjennomføring.</p> <p>Gjennomførte forvaltningsrevisjonar har avdekt manglande rutinar knytt til vedtaksoppfølging i fylkeskommunen, samt manglande oversikt over vedtak.</p>		<p>Det er mindre tekniske utfordringar knytt til lukking av vedtak i saks- og arkivsystemet.</p> <p>Revisjonen vurderer risikoen som uendra.</p>	
5	<p>Internkontroll</p> <p>I analysen frå 2016, viste fleire til at ikkje alle tilsette melder avvik og at det er ulik kultur for melding og oppfølging av avvik i dei ulike avdelingane og einingane i fylkeskommunen. Det blir også vist til forskjellar med omsyn til å følgje opp og lukke avvik.</p> <p>86 prosent av leiarane melder om at det har førekomme brot på lov og forskrift i eininga dei siste fem åra, og 21 prosent melder om at det har førekomme uforsvarlege tenester.</p> <p>25 prosent av leiarane melder om at tilsette i liten grad melder om avvik dersom det er brot på regelverk, system og rutinar i eininga.</p> <p>Det kan også stillast spørsmål om kontrollar er tilpassa risikoen i dei einskilde sektorane og til å kunne avdekke og forhindre mislegheiter.</p>	<p>Risiko for manglande melding og oppfølging av avvik.</p> <p>Risiko for brot på regelverket.</p> <p>Risiko for manglande oversikt over den fylkeskommunale drifta</p>	<p>●</p> <p>●</p> <p>Frå årsmelding 2016 går det fram at eigenkontrollen for 2016 omfatta følgjande område: HR, HMT, kvalitetsarbeid, informasjonstryggleik og innkjøp. Det ligg føre plan for oppfølging av aktuelle tiltak.</p> <p>Det blir peika på at det har vore fokus på internkontroll og avvikshandsaming dei siste to åra, og at fylkeskommunen no har eit fungerande kvalitets- og avvikssystem.</p> <p>Basert på det som elles kjem fram i undersøkingane, vurderer revisjonen risikoen knytt til internkontroll framleis som middels.</p>	
6	<p>Identifikasjon og oppfølging av elevar i faresonen for fråfall</p> <ul style="list-style-type: none"> • System og rutinar • Etterleving på utvalde skuler 	<p><i>Pågåande</i></p>		
7	<p>Psykososialt skulemiljø</p> <ul style="list-style-type: none"> • Førebygging • Kartlegging • Utforming av enkeltvedtak • Oppfølging 	<p>I analysen frå 2016 viste fleire til at etablering av eit godt psykososialt læringsmiljø i samsvar med krav i opplæringslova kapittel 9a er eit aktuelt område for forvaltningsrevisjon.</p> <p>I følgje tilstandsrapporten for skulane 2014/2015 var førekomsten av elevar som opplever å bli mobba, stabil i perioden 2007 til 2012, men med ein reduksjon i 2013. Gjennom Elevundersøkinga går</p>	<p>Risiko for brot på regelverket.</p> <p>Risiko for fråfall.</p> <p>Risiko for negativ helsepåverknad.</p>	<p>●</p> <p>●</p> <p>Mobbeombodet i Hordaland blei tilsett i ei toårig prosjektordning hausten 2015. Ombodet fekk 27 saker frå elevar i vidaregåande skule og frå lærlingar i 2016.</p> <p>Nytt kapittel 9 A i opplæringslova lovfestar nulltoleranse mot mobbing i skulen, og skjerpar inn aktivitetsplikta til skulane.</p>

det fram at nokre fleire elevar i Hordaland blei mobba i 2014 (2,66 %) enn i 2013 (2,35 %). 3,4 % av lærlingane opplever mobbing. Resultata i Hordaland skil seg ikkje ut frå nasjonalt resultat.

Det er tilsett eit mobbeombod i 2015 som skal arbeide spesielt med å ivareta retten til eit trygt og godt læringsmiljø for elevar og lærlingar.

Det blir opplyst at fylkeskommunen har justert interne retningslinjer, og at dei har hatt interne kurs knytt til endringane i loven.

Endringane i opplæringslova er likevel so omfattande at risikonivået på området blir vurdert å vere høgare i dag enn i 2016.

8 Beredskap på vegnettet	Pågåande		
9 Vurdering av læringsutbytte <ul style="list-style-type: none"> • System og rutinar • Involvering av elevane • Etterleving på utvalde skular 	Som del av undervegsvurderinga skal lærarane leggje til rette for at eleven sjølv deltar aktivt i vurderinga av eige arbeid, eigen kompetanse og eiga fagleg utvikling. Ei slik eigenvurdering er viktig for at eleven skal reflektere over og bli bevisst på eiga læring. Avvik avdekt ved ein skule kan vere ein indikasjon på at same manglar kan eksistere ved fleire skular. Også i undersøkinga er det fleire som peiker på at vurderingsforskrifta ikkje har blitt følgt på alle punkt. Det blir også peika på at det er utfordrande å nå målet om auka læringsutbytte for elevane.	Risiko for brot på regelverket. Risiko for manglande oppfølging av elevane. Risiko for manglande læringsutbytte. Risiko for fråfall.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> </div> Fylkesmannen har i tilsyn (2015/2016) funne brot på opplæringslova i fylkeskommunen når det galdt undervegsvurdering for å auke eleven sitt læringsutbytte, spesialundervisning og særskilt språkopplæring. Opplæringsavdelinga jobba i tett prosess med skulane og sende inn rapport om korleis lovbrota var retta opp innan fristen. Fylkesmannen stadfesta i tilbakemelding i august 2016 at HFK sin praksis no er i samsvar med krav i opplæringslova med forskrift. Fylkeskommunen har gjennom arbeidet styrkt systemet ved å innføre eigenevalueringar over korleis lovkrav blir omsette til praksis, med sikte på hovudmålet om auka gjennomføring og læringsutbytte. Det blir peika på at det frå sentralt hald er fokus på om og i kva grad skulane bidreg til elevane sitt læringsutbytte. Rapportane som er utarbeidd tyder på at det er til dels stor spreining i Hordaland med omsyn til i kva grad skulane bidreg positivt til læringsutbytte. Risikoen blir vurdert å vere noko mindre enn i 2016.
10 Særskilt språkopplæring <ul style="list-style-type: none"> • Etterleving av krav i regelverket • System og rutinar • Kartleggings- og vurderingspraksis 	Gjennomført		

<ul style="list-style-type: none"> Sakshandsaming 						
11	Forvaltning av kulturminne			Pågåande		
12	System og rutinar for bierverv <ul style="list-style-type: none"> System og rutinar Etterleving av system og rutinar for bierverv 	<p>Det blir mellom anna vist til at det kan vere ei utfordring med omsyn til kva oppdrag tilsette kan ta på seg av kurs og foredrag i arbeidstida, og korleis denne eventuelle inntekta skal reknast.</p> <p>Dette kan vere ein risiko mellom anna innan tannhelse.</p>	<p>Risiko for brot på system og rutinar.</p> <p>Risiko for manglande gjennomføring av primære arbeidsoppgåver/ansvar.</p>		<p>Fylkeskommunen reviderte sitt etiske reglement i 2017. Her går det fram kva overordna retningslinjer som gjeld for bierverv.</p> <p>Det blir likevel peika på at det framleis er utfordringar knytt til dette området.</p> <p>Basert på det som kjem fram i undersøkingane, meiner revisjonen at risikoen på dette området berre i liten grad er redusert dei seinare åra, og at det framleis er høg risiko for brot på system og rutinar knytt til bierverv.</p>	
13	Tilskotsforvaltning <ul style="list-style-type: none"> Andre tilskotsordningar enn dei statlege som er revidert System og rutinar Etterleving av regelverk 	<p>I 2016 blei det vist til at det er risiko for manglande systematikk og etterprovbarheit i tilskotstildelinga, og at det er risiko for manglande etterleving av regelverk som til dømes offentleglov og forvaltningslov.</p> <p>Det har blitt gjennomført ein forvaltningsrevisjon av fordeling av statlege tilskotsmidlar. Det kan også vere aktuelt å gjere ein tilsvarande revisjon av andre tilskotsordningar som blir forvalta av regionalavdelinga.</p>	<p>Risiko for brot på regelverk.</p> <p>Risiko for manglande likebehandling.</p> <p>Risiko for negativt omdømme.</p>		<p>Det blei peika på at fylkeskommunen som del av oppfølginga av forvaltningsrevisjon av regionale utviklingsmidlar i 2015-2016 har redusert mykje av risikoane identifisert i samband med analysen som ligg til grunn for plan for forvaltningsrevisjon 2016-2020.</p> <p>Risikoen for brot på regelverk, manglande likebehandling og negativt omdømme i samband med tilskotsordningar som ikkje er statleg finansiert, blir vurdert som noko redusert.</p>	

2.2.2 Uprioriterte prosjekt¹

Sektorovergripande område

Nr.	Område	Årsak	Verknad	Risiko 2016	Endringar i risikobilete	Risiko 2018
14	Verksemdstyring	Det blir stilt spørsmål om korleis fylkeskommunen følgjer opp mål og resultat innan dei ulike tenesteområda, og korleis fylkeskommunen arbeider med å sette mål for einingane.	Risiko for manglande heilskapleg styring og måloppnåing.		Fylkeskommunen har hatt fokus på samanhengande verksemdstyring dei seinare åra, mellom anna ved å tettare kople administrativ strategi og budsjett opp mot	

¹ Områda i tabellane under er nummerert for å lette lesinga, og ikkje nokon indikasjon på forslag til prioritering eller vesentlegheit/viktigheit av prosjekta.

Det blir vist til at det er arbeid mykje med strategi, planar og handlingsplanar, men at det kan vere interessant å sjå nærare på korleis dette blir følgt opp i einingane.

måla i regional planstrategi, og rapportere på måloppnåinga i årsmeldinga.

Vidare er fylkeskommunen i gong med analysar av operasjonell risiko for kvar avdeling/seksjon, med fokus på identifisering av hovudoppgåver og deloppgåver, moglege uønskte hendingar, og tiltak for å redusere sannsynlegheita for at desse inntreff. Dette arbeidet blir gjort i fylkeskommunen sitt kvalitetssystem.

Revisjonen vurderer risikoen på dette området som noko redusert, men då dei nemnde tiltaka ikkje er ferdig implementert, er det framleis middels risiko knytt til verksemdstyringa i fylkeskommunen.

15	Tryggleik og beredskap	<p>Det blir peika på at tryggleik og beredskap er eit særst viktig område som femner om fleire av fylkeskommunen sine ansvarsområde, mellom anna med omsyn til skular og innan samferdsle.</p> <p>Det blir vist til at dette er eit område som fylkeskommunen har arbeidd ein del med dei siste åra, men at det likevel er eit viktig område å kontrollere ettersom konsekvensen av manglar på dette området kan vere alvorlege.</p>	<p>Risiko for manglande system og rutinar for beredskap.</p> <p>Risiko for liv og helse</p>		<p>Hordaland fylkeskommune deltok i 2016 i den sentrale «Øving Hordaland» og har gjennomført egne beredskapsøvingar i verksemda.</p> <p>Det blir peika på i intervju at alle einingane i fylkeskommunen skal gjennomføre beredskapsøvingar kvart år, men at dette ikkje skjer i praksis. Vidare kjem det fram at det tiltrer ein HMT-rådgjevar i april 2018, som mellom anna skal ha arbeide med beredskapsplanen til fylkeskommunen.</p> <p>Det blir òg kommentert at beredskapsarbeidet i fylkeskommunen står ovanfor ei omfattande omlegging om fylkeskommunane skal overta rolla til statens vegvesen.</p> <p>Samla er det revisjonen si vurdering at risikoen på dette området framleis er middels.</p>	
16	Registrering av KOSTRA-data	<p>Det blir gitt uttrykk for at ikkje alle KOSTRA-data er like godt kvalitetssikra og at ein stadig opplever at data som blir registrert i det elektroniske systemet ikkje er riktige.</p> <p>Prosjektet stod som uprioritert prosjekt i førre plan for forvaltningsrevisjon, men er ikkje gjennomført.</p>	<p>Risiko for feil rapportering til KOSTRA</p> <p>Risiko for feil styringsinformasjon</p>		<p>Det har ikkje kome fram noko i revisjonen sine undersøkingar som tyder at risikoen på dette området har endra seg dei siste åra.</p>	
17	Budsjettering og budsjettoppfølging	<p>Fylkeskommunen har høg lånegjeld og det blir sett høge krav til effektivitet og innsparingar. Fleire einingar opplyser om at dei ser utfordringar med å nå budsjettmålet for eininga.</p>	<p>Risiko for overskriding av budsjett.</p>		<p>Fylkeskommunen har hatt fokus på budsjettering, budsjettoppfølging og budsjett disiplin den siste tida, etter fleire år med utfordringar knytt til budsjettlojalitet. Fleire avdelingar i fylkeskommunen har hatt store</p>	

	<p>19 prosent av leiarane meiner at dei ikkje har tilstrekkeleg budsjett.</p> <p>Det blir også stilt spørsmål ved om budsjettlojalitet med omsyn til at fleire einingar overskrider budsjetta sine.</p>	<p>Risiko for manglande økonomisk styring.</p>		<p>innsparingar dei siste åra, og at det har vore ein reduksjon i budsjettoverskridingane.</p> <p>I 2016 innførte fylkesrådmannen kvartalsvis rapportering av rekneskapen frå avdelingane. Vidare har fylkeskommunen teke i bruk nytt økonomisystem (Visma Enterprise) som skal gje ei heilskapleg og integrert løysing for rekneskap, innkjøp, budsjett/rapportering og fakturahandsaming, og det blir opplyst at dei er i gong med å implementere ein overvakingsmodul i dette systemet (business intelligence).</p> <p>Med omsyn til lånegjeld, vedtok fylkestinget i 2017 eit tak på kor mykje lån fylkeskommunen kan ha. KOSTRA-tala viser at fylkeskommunen framleis har høg lånegjeld.</p> <p>Det kjem fram at ikkje alle avdelingane opplever å ha tilstrekkeleg budsjett til å yte dei tenestane dei skal.</p> <p>I sum er det revisjonen si vurdering at risikoen knytt til budsjettering og budsjettoppfølging framleis er middels.</p>
18	<p>Etterleving av delegerte fullmakter</p> <p>Det blir vist til at det er behov for større kontroll på korleis delegerte fullmakter blir følgt opp. Sjølv om det er etablert rutinar, hender det at fullmakter ikkje blir etterlevd. Det blir mellom anna vist til at fullmakter knytt til kompetansefastsetting og lønnsansiennitet ikkje alltid blir etterlevd. Det er spesielt på skular dette er ei utfordring.</p>	<p>Risiko for feil lønnsutbetalingar.</p> <p>Risiko for feil vurderingar med omsyn til planlegging av kompetanse ved omorganiseringar.</p>		<p>Det kjem fram at det framleis er utfordringar knytt til etterleving av fullmaktar i fylkeskommunen.</p> <p>Risikoen er derfor vurdert som framleis høg.</p>
19	<p>Innkjøp</p> <p>Fleire peikar på at innkjøp alltid er ein risiko og kan vere ei utfordring innan ulike tenesteområde. I undersøkinga blir det vist til at ein gjennomgang av innkjøp, og vurdering av lojalitet til rammeavtalar innan ulike tenesteområde kan vere aktuelt. Det blir vist til risiko knytt til innkjøp innan både skulane og tannhelse.</p> <p>Det er gjennomført ein forvaltningsrevisjon av innkjøpsfunksjonen i 2011. Det har også vore gjennomført to forvaltningsrevisjonar av innkjøp knytt til NDLA i 2016 og 2017, samt ein forvaltningsrevisjon av innkjøp i skulesektoren.</p>	<p>Risiko for brot på regelverket.</p> <p>Risiko for kostnads-ineffektive innkjøp.</p> <p>Risiko for omdømme.</p>		<p>I 2016 innførte fylkesrådmannen kvartalsvis rapportering av nøkkeltal mellom anna på bruk av innkjøpsavtalane. Vidare har fylkeskommunen teke i bruk nytt økonomisystem (Visma Enterprise) som skal gje ei heilskapleg og integrert løysing for rekneskap, innkjøp, budsjett/rapportering og fakturahandsaming, og det blir opplyst at dei er i gong med å implementere ein overvakingsmodul i dette systemet (business intelligence).</p> <p>Det er også oppretta ei stilling som innkjøpskoordinator for å effektivisera innkjøpa til fylkesadministrasjonen, bidra til auka bruk av rammeavtalene og korrekt bruk</p>

	Forvaltningsrevisjon av offentlege innkjøp sto som prioritert prosjekt i førre plan for forvaltningsrevisjon.			<p>av innkjøpssystemet. Innkjøpsseksjonen har i 2016 etablert Leverandør- og Kontraktsoppfølgingsplan for å følge opp leverandørane og deira forpliktingar med eit strategisk og kommersielt fokus.</p> <p>Frå 2017 vil alle varekjøp bli gjennomførde i eit e-handelsystem (Visma eHandel) som er integrert med fakturabehandling og rekneskap i nytt økonomisystem.</p> <p>I intervju kjem det fram at det til tross for dei nemnde tiltaka framleis er utfordringar på innkjøpsområdet, t.d. med for mange bestillarar og indikasjonar på kjøp utanfor rammeavtalar.</p> <p>Revisjonen vurderer derfor at risikoen innanfor innkjøp framleis er høg.</p>		
20	Kontraktsoppfølging	Det er viktig å følgje opp innkjøpskontraktar som fylkeskommunen har inngått. Det blir vist til at det har blitt arbeidd med å betre kontraktsoppfølginga og få lagt alle avtalar inn i eit kontraktsoppfølgingssystem (KSV). Fylkeskommunen har sett mål om å styrke bruk av rammeavtalar og styrke oppfølging av leverandørar.	<p>Risiko for manglande kontroll på at leveransane er i samsvar med kontrakt</p> <p>Risiko for brot på avtalelojalitet</p>	●	<p>Innkjøpsseksjonen etablerte i 2016 ein plan for oppfølging av leverandørar og kontraktar for å følgje opp leverandørane og deira forpliktingar med eit strategisk og kommersielt fokus.</p> <p>Det er kome strengare kontraktskrav knytt til løns- og arbeidsvilkår, samt bruk av lærlingar, innanfor bygge- og eigedomsavdelinga sitt ansvarsområde. Det blir kommentert at det kunne vore føremålstenleg å gjennomført ein forvaltningsrevisjon på sokalla «myke kontraktskrav» i fylkeskommunen.</p> <p>Revisjonen vurderer at det framleis er middels risiko knytt til kontraktsoppfølging i fylkeskommunen.</p>	●
21	Informasjons-teknologi	Det blir stilt spørsmål ved om fylkeskommunen har tilstrekkeleg med oppdatert IKT-verktøy og IKT-kompetanse. Det blir spesielt stilt spørsmål ved om brukarstøtta er tilfredsstillande med omsyn til å sikre effektiv gjennomføring av arbeidsoppgåvene.	<p>Risiko for manglande brukarstøtte og manglande effektivitet i utføring av oppgåver.</p> <p>Informasjons-tryggleiksrisiko ved feil bruk av systema</p>	●	<p>IT-seksjonen sentralt har gjennomgått ei omorganisering, og det er no eit auka fokus på standardisering og effektiv bruk av ressursane. Det er likevel lite som tyder på at risikoane identifisert i 2016 so langt er vesentleg redusert pga. dette.</p>	●
22	Informasjons-tryggleik	Det blir vist til at det kunne vore behov for å gjere ein forvaltningsrevisjon av om fylkeskommunen har tilstrekkeleg med system og rutinar for å ivareta krav til handsaming av	<p>Risiko for manglande ivaretaking av personopplysningar.</p> <p>Risiko for brot på regelverk.</p>	●	<p>Den nye personvernlova (GDPR) blir implementert i Noreg i mai 2018. Dei nye reglane medfører at alle kommunar og fylkeskommunar får fleire og strengare plikter enn tidlegare.</p>	●

	<p>personopplysningar m.m. Område som kan vere aktuelle er særleg:</p> <p>PPT</p> <p>Tannhelse</p> <p>Skular</p> <p>Forvaltningsrevisjonar frå 2008 og 2014 avdekkar manglar i fylkeskommunen sitt styringssystem for informasjonstryggleik.</p>	<p>Risiko for at verksemdskritisk dokumentasjon blir tapt eller ikkje er tilgjengeleg ved behov.</p>		<p>Det går fram av årsmelding 2016 at ein ny IT-strategi er under utarbeiding, og at ei sentral føring for denne er personvern og trygg forvaltning av system som handsamar personopplysningar. Vidare går det fram at fylkeskommunen har eige personvernombod.</p> <p>Fylkeskommunen har pågåande eit GDPR-prosjekt, der det blir arbeidd med tilpassingar til den nye personvernlova. I intervju blir det peika på at endringane er omfattande, og at risikoane knytt til dette framleis er høgst reelle. Revisjonen vurderer derfor risikoen å framleis vere høg på dette området.</p>
23	<p>Eigedomsforvaltning og prosjektstyring</p> <p>Eigedomsavdelinga sin samla aktivitet innan nybygg og ombyggingar har auka vesentleg dei seinaste åra, og det er venta at aktiviteten også dei næraste åra blir vesentleg. Dette krev eit betre prosjektskyringssystem (Jf. Budsjett og økonomiplan 16-19). Det er sett mål om at nytt prosjektstyringssystem inkludert risikostyring og økonomistyring er tatt i bruk i alle prosjekt som held fram i 2017.</p> <p>Det blir i undersøkinga vist til at eigedom er ei ny avdeling og det blir arbeidd med å utarbeide rutinar og gjennomføre risikokartleggingar. Dette er eit viktig forvaltningsområde som må følgjast tett.</p> <p>Det blir også vist til at eininga manglar tilstrekkeleg kapasitet på prosjektleiing, byggleiing, prosjektøkonomi og FDV.</p> <p>Ein forvaltningsrevisjon av prosjektstyring i 2015 avdekkar fleire avvik knytt til system og rutinar for prosjektstyring. Det var mellom anna svært ulike system og rutinar i bruk innan ulike einingar.</p>	<p>Risiko for manglande styring og kontroll, som kan ha konsekvensar for økonomi, kvalitet og framdrift i prosjekta.</p>	●	<p>Eigedomsavdelinga har frå 2018 fått fleire driftsoppgåver, samstundes som det framleis er høgt investeringsnivå. ●</p> <p>Eigedomsavdelinga har frå 2018 også overtatt ansvaret for alle leigeavtalar knytt til skulebygg. Det er pågåande eit arbeid knytt til arbeidsprosessar og rutinar for dei nye oppgåvene som følgjer med nye ansvarsområde.</p> <p>Eigedomsavdelinga har nyleg innført eit nytt prosjektstyringssystem. Systemet bidreg til å redusere risiko knytt til prosjektstyring i avdelinga.</p> <p>Avdelinga har òg gått over til å i hovudsak gjennomføre større byggeprosjekt som totalentreprise, noko som har redusert risikoen knytt til investeringar.</p> <p>Det er no eigen FDV-ansvarleg i seksjon for system og utvikling i eigedomsavdelinga. Avdelinga har framleis behov for kapasitet på prosjektleiing.</p> <p>Basert på det som kjem fram i undersøkinga, vurderer revisjonen at risikoen knytt til eigedomsforvaltning og prosjektstyring er noko redusert.</p>
24	<p>Bruk av fylkeskommunale ressursar til andre føremål enn det som er vedtatt</p> <p>Fylkeskommunen forvaltar ressursar som også kan nyttast til andre føremål enn tiltenkt. Aktuelle område å undersøke er innan tannhelse og innan yrkesfaglege skular som har tilgang til verkstad o.l.</p>	<p>Risiko for feil bruk av offentlege ressursar. Omdømme.</p>	●	<p>Som nemnd blei det vedteke nytt etisk reglement for fylkeskommunen i 2017. Det blir likevel peika på at praksis nok ikkje alltid er i samsvar med dette reglementet. T.d. blir det nemnd risiko for bruk av fylkeskommunale bilar for private føremål. ●</p> <p>Revisjonen vurderer risikoen som uendra.</p>

Opplæring

Nr.	Område	Årsak	Verknad	Risiko 2016	Endringar i risikobilete	Risiko 2018
25	Forsvarleg system	Det blir i undersøkinga peika på at det er risiko knytt til å følgje opp kvalitetssystemet i fylkeskommunen. Tilsyn viser at det er avdekt avvik knytt til fylkeskommunen sitt system for oppfølging av opplæringslova.	Risiko for brot på regelverket. Risiko for manglande internkontroll.		Hordaland fylkeskommune har implementert eit system for verksemdbasert vurdering (VBV). Dette skal leggje rammar for korleis skulane skal planlegga det pedagogiske utviklingsarbeidet og vurdere resultata av arbeidet. I Fylkesmannen sitt tilsyn i skuleåret 2015/16 blei VBV vurdert å vere i samsvar med krava i opplæringslova. Fylkeskommunen har hatt fokus på forsvarleg system dei seinare åra, og både skulane og politikarane er no mykje meir involvert i tilstandsvurderingane enn tidlegare. Basert på det som kjem fram i undersøkingane, er det revisjonen si vurdering at det er redusert risiko på dette området.	
26	Økonomistyring og etterleving av budsjett i skulane	I 2016 peika fleire å at det er vanskeleg å halde budsjetta, og ein betydeleg del skular har hatt underskot i siste femårsperiode. Det blir vist til at stram økonomi går utover tenestene som skal leverast i skulen. I ein forvaltningsrevisjon frå 2013 som mellom anna omfatta økonomistyringa ved opplæringsavdelinga sentralt og to skular, kom det fram at generelle kutt i budsjetttrammene til avdelingane, som ei følgje av vedtekne krav til innsparingar i det samla fylkeskommunale budsjettet, og inndekking av tidlegare års underskot ved skular, representerte ei utfordring for realisamen i budsjettet.	Risiko for budsjett-overskridingar. Risiko for manglande utføring av lovpålagte oppgåver.		Opplæringsavdelinga har tilsett to økonomimedarbeidarar som følgjer skulane tett med omsyn til økonomistyring og budsjett disiplin. Ny budsjettmodell for finansiering av dei vidaregåande skulane ble introdusert i 2017. Det er i samband med dette pågåande eit oppfølgingsarbeid for å jamne ut uforutsette eller uheldige konsekvensar av modellen. Per i dag er ikkje risikoen vesentleg redusert. Pga. pågåande prosessar kan vere interessant å gjere ein forvaltningsrevisjon om eit år eller to, når budsjettmodellen og oppfølgingsarbeidet frå opplæringsavdelinga har fått etablert seg.	
27	Fagopplæring	I 2016 viste fleire til at det er utfordrande å få tak i tilstrekkeleg læreplassar, og at fagopplæringa er eit aktuelt forvaltningsrevisjonsområde. Spesielt forvaltningssida ved fagopplæringa blir trekt fram som eit område som kan vere aktuelt å gå gjennom. Samanlikna med andre fylke er talet på lærlingar som har godkjend kontrakt høgt i Hordaland;	Risiko for fråfall. Risiko for manglande opplæringstilbod.		Ifølgje budsjett 2018 er det ei målsetting at 50 % av ungdomen i Hordaland skal velje yrkesfagleg utdanning. For å auke gjennomføringsgraden i fag- og yrkesopplæringa har fylkeskommunen innført ei forsøksordning med yrkesfaglege koordinatorar, ei ordning som blir vidareført i 2018. Fylkesmannen hadde tilsyn Fylkeskommunen sitt ansvar for godkjenning, oppfølging og rettleiing av lærebedrifter i 2017. Fylkeskommunen har utarbeidd	

	berre Rogaland har fleire. Talet på avlagte fagprøver var i 2015 det høgaste talet fagopplæringa i Hordaland har hatt. I ein forvaltningsrevisjon frå 2013 blei det mellom anna avdekt at fagopplæringskontoret ikkje hadde tilstrekkeleg kapasitet til å følgje opp bedriftsrapporteringa i VIGO, og at dette kan føre til at brot på vilkåra for lærebedrifter ikkje blir følgt opp.			ein oppfølgingsplan der fleire av svakheitene på området skal utbetrast. Revisjonen vurderer risikoen som noko redusert, men framleis som middels.		
28	Krav til timetal for elevar i vidaregåande opplæring	Det blir vist til at det ikkje alltid er mogleg å oppfylle elevane sin rett til minste timetal.	Risiko for brot på regelverket.		Det er pågåande eit arbeid på sentralt hald knytt til organisering av skuleåret i Noreg, der også Hordaland fylkeskommune deltek, med føremål å finne løysingar på manglande undervisningstimar for elevar i vidaregåande opplæring. Arbeidet med omlegginga har tatt til, men er ikkje ferdig. Risikoen blir vurdert som uendra.	
29	System og rutinar for innkjøp ved skulane			<i>Gjennomført</i>		
30	Fullmakter	Fleire viser til at det har vore utfordringar knytt til å etterleve delegerte fullmakter og ha gode rutinar for dette på skulane. Mellom anna blir det vist til at lærarar blir sett inn i feil kompetanseklassifisering.	Risiko for brot på interne system og rutinar. Risiko for feil i rapporteringa. Risiko for feil avlønning.		Fylkeskommunen har gått igjennom dei tilsette i skulane og deira kvalifikasjonar sett opp mot stillingsnivå, dels i samband med strukturendringane i skulesektoren, og dels pga. reduksjonen i budsjetta. I dette arbeidet har dei rydda opp i feilplasseringar. Det blir peika på at risikoen for feilplasseringar er mindre enn tidlegare. Risikoen på området er noko redusert.	
31	Beredskap på skulane	Fleire peiker på krisehandtering og beredskap som eit sentralt risikoområde for skulen. Samstundes blir det vist til at det er arbeid mykje med system og rutinar på dette område seinare år.	Risiko for manglande beredskap.		Det er framleis utfordringar knytt til beredskap, men frå det som kjem fram i intervju, er ikkje dette spesifikt knytt til skulesektoren. Revisjonen vurderer risikoen på området som i hovudsak uendra.	
32	HMT innan yrkesfag	I undersøkinga er det vist til at HMT innan yrkesfag er ein risiko som bør følgjast opp med ein forvaltningsrevisjon.	Risiko for brot på regelverk.		I intervju blir det peika på at skulane i det store og heile har gode system og rutinar på HMT – også innanfor yrkesfaga. Dei situasjonane dei har hatt dei siste åra, kan tilskrivast menneskeleg svikt.	

		Risiko for helsemessige konsekvensar		Revisjonen vurderer risikoen som uendra.
33	Vedlikehald og fysisk skulemiljø	I undersøkinga er det nokre som viser til manglande vedlikehald og utfordringar knytt til fysisk skulemiljø.	Risiko for vedlikehalds- etterslep. Risiko for brot på regelverk. Risiko for helsemessige konsekvensar. Risiko for mangelfulle rammebetingelser for læring.	 Skulebyggningsmassen er miljøsertifisert og gradert på fleire nivå. Opplæringsavdelinga opplever at eigedomsavdelinga er aktive i vedlikehaldet av skulebygga, og påpasselege med å følgje opp innmeldte avvik knytt til fysisk skulemiljø. Eigedomsavdelinga opplever sjølve å ha god oversikt over tilstanden på bygningsmassen dei forvaltar, og understreker at også bygg som skal fasast ut blir haldt ved like. Revisjonen vurderer risikoen som uendra.
34	Oppfølging av elevar med rett til spesialundervisning	Fleire peika i 2016 på at det er utfordrande å sikre rettane til elevar som har rett på spesialundervisning.	Risiko for brot på regelverk. Risiko for manglande læringsutbytte. Risiko for fråfall.	 I oppfølgingsarbeidet etter Fylkesmannen sitt tilsyn av utdanningsområdet i 2016, har fylkeskommunen arbeid med å få redusert risikoen for brot på regelverk. Risikoen blir vurdert å vere noko redusert.
35	Opplæring i institusjon	Fylkeskommunen har opplæringsansvar for grunnskuleelevar som bur i sosiale og medisinske institusjonar slik som sjukehus og barnevernsinstitusjonar. Fylkeskommunen har også ansvar for opplæring innan kriminalomsorga. I tilsyn frå 2014 blei det avdekt fleire avvik knytt til fylkeskommunen sitt ansvar for å oppfylle retten til opplæring for barn på barnevernsinstitusjon.	Risiko for brot på regelverket. Risiko for manglande samhandling mellom fylkeskommune og kommune.	 Det blir peika på fylkeskommunen gjorde tiltak for å utbetre avvika avdekt i Fylkesmannen sitt tilsyn frå 2014, og at Fylkesmannen lukka avvika. Risikoen blir vurdert som middels i 2018.
36	Enkeltvedtak i vidaregåande skule	Det skal fattast enkeltvedtak på skulen vedrørande fleire forhold slik som til dømes spesialundervisning og særskilt språkopplæring. Det blir i undersøkinga frå 2016 vist til at praksisen knytt til enkeltvedtak ikkje har vore tilfredsstillande alle stader.	Risiko for brot på regelverket. Risiko for manglande informasjon om rettar til elevane.	 Revisjonen vurderer risikoen som noko redusert, dels pga. at det ikkje lenger skal fattast enkeltvedtak etter kapittel 9A, og dels pga. arbeidet med forsvarleg system i skulesektoren (sjå over).

Tidlegare forvaltningsrevisjonar har avdekkja manglar knytt til enkeltvedtak innan opplæringssektoren i fylkeskommunen.						
37	Oppfølgingstenesta (OT)	Dei unge som ikkje er i arbeid eller utdanning skal fangast opp av OT, men situasjonen i Hordaland er dårlegare enn nasjonalt. I Hordaland var 11,3 prosent av dei med utdanningsrett i 2014 ukjende for OT, medan talet nasjonalt var 5,4 prosent (Jf. Folkehelsa i Hordaland 2015).	Risiko for manglande oppfølging av elevar som står utanfor vidaregåande opplæring som har utdanningsrett. Risiko for auka fråfall.		Fråfallsproblematikken har vore i fokus dei seinare åra, også på politisk nivå. Våren 2018 er det pågåande behandling av ei sak knytt til OT og fråfall i fleire politiske utval. I saksutgreiinga, går det fram at det per februar 2018, var 233 ungdomar med status som <i>ukjent aktivitet</i> i OT sitt system. Dette betyr ikkje at OT ikkje veit kven ungdommane er, men at dei ikkje har svar på brev, telefon og/eller tekstmelding frå OT. Det blir peika på at det er ein stor utfordring med manglande oppfølging for dei det gjeld, sjølv om det ikkje er så mange det er snakk om. Revisjonen vurderer risikoen som uendra eller berre minimalt redusert, og framleis som høg.	

Samferdsel

Nr.	Område	Årsak	Verknad	Risiko 2016	Endringar i risikobilete	Risiko 2018
38	Ruteplanlegging	I analysen frå 2016 blei det peika på at ruteplanlegging er eit komplekst område som krev svært god kompetanse og kjennskap til rutestruktur. Det blir stilt spørsmål ved om ein i tilstrekkeleg grad sikrar god korrespondanse mellom ruter innan fylket, men også mellom fylke. Det blir vist til at det er utfordrande å ha tilstrekkeleg kapasitet og kompetanse til å utføre oppgåver knytt til ruteplanlegging og analyse i Skyss.	Risiko for manglande kvalitet og systematikk i ruteplanlegginga. Risiko for manglande effektiv ruteplan.		I budsjettet for 2018 har fylkestinget auka beviljingane til ruteproduksjon og planlegging i høve til fylkesrådmannen sitt framlegg. Det blir elles peika på at kombinasjonen av kompetansehevingstiltak og pågåande digitalisering bidreg til betre ruteplanlegging i fylkeskommunen. Det er likevel risiko knytt til dette, og basert på det som kjem fram i undersøkingane, meiner revisjonen at risikoen i det store er uendra sidan 2016.	
39	Sikring av billettinntekter	Det har blitt innført fleire ulike betalingsplattformer og fleire transaksjoner skjer ved hjelp av mobiløysingar (app).	Risiko for manglande betaling av utførte persontransport-tenester.		I budsjett for 2018 er rabatten som gir reisande på enkeltbillett 17 % avslag dersom dei betalar med reise pengar på Skysskort eller med mobilkonto fjerna. Fylkeskommunen har vidare vedteke ei forenkling av takstsonestrukturen i fylket frå 1. august 2018.	

		Det er svært viktig at ein sikrar at ein får inn alle moglege billettinntekter og at moglegheita for å unngå å betale er minimert.			Det blir peika på at anslaga for delen passasjerar som ikkje betalar i Hordaland (2-3 %) er lågt, samanlikna med andre land (6-7 %). I sum vurderer revisjonen at risikoen for manglande betaling for persontransport er uendra.	
40	Transporttenesta for forflytningshemma (TT-ordninga)	TT-ordninga gir støtte til dør-til-dør transport med taxi. Dette er eit område som i liten grad er lovregulert. Fylkeskommunen nyttar om lag 50 mill. i året på ordninga. Det er knytt fleire spørsmål til ordninga med omsyn til kva som skal dekkast, prioriterings-kriterium m.m.	Risiko for manglande likebehandling. Risiko for manglande system og rutinar.		Fylkeskommunen jobbar med å innføre eit nytt system for TT-ordninga. Dette er ikkje på plass enno. Risikoen har ikkje endra seg.	
41	Bybanen Utbygging	Bybanen Utbygging forvaltar store verdiar og skal sikre ei effektiv utbygging av Bybanen gjennom kontraktar som blir inngått med ulike leverandørar. System og rutinar for prosjektstyring og oppfølging av leverandørar er dermed vesentlig for å redusere risiko for feil og manglar i utbygginga.	Risiko for brot på regelverk. Risiko for kostnads-overskridingar. Risiko for negativt omdømme.		Bybanen Utbygging er no i gang med byggjetrinn 4, Bergen Sentrum-Fyllingsdalen. Kostnadane er pressa oppover i dette byggjetrinnet, og det har blitt føreslått avkorting av strekningen for å redusere den auka risikoen. Fylkeskommunen er òg inne og ser på kvalitetssikringa i prosjekta til Bybanen Utbygging. Basert på det som kjem fram i undersøkingane, er risikoen auka dei seinare åra.	
42	Samordning og samhandling mellom aktørane knytt til utbygging av kollektivnettet	Det blir i analysen frå 2016 peika på at det er fleire einingar som skal medverke til ei effektiv utvikling av kollektivnettet i Hordaland. Det er derfor viktig å sikre god kommunikasjon og samhandling mellom desse einingane for å sikre ei effektiv utvikling av kollektivnettet.	Risiko for manglande samarbeid og utvikling av heilskaplege løysingar.		Då revisjonen gjorde ei forundersøking knytt til selskapskontroll av Bybanen AS i blei det avdekket fleire utfordringar knytt til samordning og samhandling mellom aktørane med ansvar for Bybanen (einingar i HFK, Skyss og selskapa som Bybanen AS og underleverandørar). Fylkestinget har vedteke å endre organiseringa mellom dei ulike aktørane innanfor kollektivområdet i fylkeskommunen for å få på plass ei klårare styringsline. Dette arbeidet er fortsatt pågåande. Det kjem ikkje fram noko i undersøkinga i 2018 som tyder på at denne risikoen har endra seg.	

Regional

Nr.	Område	Årsak	Verknad	Risiko 2018	Endringar i risikobilete	Risiko 2016
43	Næringsretta arbeid	Det er uklart kva resultat ein oppnår med det næringsretta arbeidet. Det blir derfor stilt spørsmål om i kva grad ein har sett mål for dette arbeidet og om måloppnåing blir tilfredsstillande følgt opp. Det kan vere vanskeleg å undersøke effekten av tiltaka, men det er likevel viktig å sjå til at fylkeskommunen sett konkrete mål og at desse blir følgt opp.	Risiko for manglande måloppnåing. Risiko for ineffektiv ressursbruk.		Det blir peika på eit auka fokus på målstyring knytt til næringsretta arbeid i fylkeskommunen. Dette gjeld både frå departementet, som står for om lag 60 % av løyvingane regionalavdelinga disponerer, og i plan-, strategi- og budsjettarbeidet i fylkeskommunen. Risikoen er noko redusert, men blir framleis vurdert å vere middels.	
44	Regional planlegging	I undersøkinga blir det vist til at framdrift i regional planlegging og oppfølging av regionale planar ikkje går heilt som planlagt. Samstundes blir det vist til at det er eit betre system for regionalt planarbeid i dag enn tidlegare. I dag er planar betre forankra både med omsyn til budsjett og økonomiplan. Det blir også utarbeidd handlingsplanar som sikrar betre realisme i gjennomføringa.	Risiko for manglande framdrift knytt til regional planlegging.		I desember 2016 vedtok fylkestinget Regional planstrategi 2016-2020. Fylkeskommunen si oppfølging av regional planstrategi er nedfelt i og operasjonisert i verksemdsstrategien til fylkeskommunen. Denne set nokre over overordna mål, samt avdelingsvise målsetjingar. Desse avdelingsmåla skal ha spesiell oppfølging gjennom året ved tertialvis rapportering. Det har vore fokus på planarbeid og gjennomføring av vedtekne planar i fylkeskommunen dei seinare åra. Revisjonen vurderer risikoen knytt til manglande framdrift i regional planlegging som noko redusert dei seinare åra, men framleis som middels.	
45	Sakshandsaming	Det blir vist til utfordringar med å etterleve regelverk knytt til sakshandsaming.	Risiko for brot på regelverk.		Regionalavdelinga har blitt betre på etterleving av regelverk i sakshandsaminga gjennom oppfølginga av forvaltningsrevisjonen av bruk av regionale utviklingsmidlar. Det blir òg peika på at det er auka fokus på etterleving av regelverk i sakshandsaminga i oppfølginga av forvaltningsrevisjon av arkiv og offentlegheit (2018), særleg med omsyn til sakshandsamingssystem og kompetanse i forvaltningsloven, samt oppfølging av fristar mm. Risikoen er vurdert som noko redusert, men framleis middels.	

Kultur og idrett

Nr.	Område	Årsak	Verknad	Risiko 2016	Endringar i risikobilete	Risiko 2018
46	Gjennomføring av regional kulturplan	Det blir vist til at ikkje alle mål og tiltak i regional kulturplan blir tilstrekkeleg følgt opp.	Risiko for manglande måloppnåing.		Kultur- og idrettsavdelinga har dei siste åra arbeidd med å kople eigen strategi til regional kulturplan og planstrategien til fylkeskommunen. Avdelinga har òg gjennomført ein intern risikoanalyse, med fokus på kva som sett måloppnåinga i fare. Risikoen for manglande måloppnåing på dette området er noko redusert, men er fortsatt vurdert som middels.	
47	Samordning mellom einingar på tvers av avdelingar med omsyn til tilskotspraksis	Det er ikkje oversyn over kva tiltak som er støtta frå dei ulike avdelingane. Dette gjer at det HFK ikkje nyttar sine midlar på ein optimal måte med omsyn til heilskapleg utvikling. Det er også ulike system og rutinar for tildeling og oppfølging av tilskot i fylkeskommunen og det er behov for å samordne dette arbeidet ytterlegare. Det blei gjennomført forvaltningsrevisjon av regionale utviklingsmidlar i 2015/16 og tilskotsforvaltning innan kulturområdet i 2014.	Risiko for manglande felles og målretta tilskotpraksis i fylkeskommunen.		Både kultur- og idrettsavdelinga og regionalavdelinga har gjort tiltak knytt til tilskotsforvaltninga dei seinare åra. Dette arbeidet har ikkje vore koordinert eller samordna på tvers av avdelingane. Risikoen er uendra.	
48	Formidling av kunst og kulturtilbod til skulen	Det er behov for å styrke rutinar og prosedyrar for arbeidet. Det blir stilt spørsmål om fylkeskommunen klarer å etterleve regelverk for offentlege anskaffingar og regelverk for offentleg støtte.	Risiko for brot på regelverk. Risiko for negativt omdømme.		Det er etablert fagkomitear som vurderer den kunstnariske kvaliteten på leverandørar som ønskjer å delta i Den Kulturelle Skulesekken. Det har òg blitt gjort endringar i rutine, slik at forvaltningspraksisen knytt til formidling av kunst og kulturtilbod i skulen fungerer betre. Framleis er det uklårheit knytt til kva regelverk som regulerer fordeling av midlar gjennom Den Kulturelle Skulesekken. Risikoen er noko redusert, og blir vurdert å vere middels høg i 2018.	
49	Forvaltning av tilskotsmidlar for opprusting av Bryggen	Fylkeskommunen får statlege midlar som blir fordelt vidare til aktørar på Bryggen som skal ruste opp eigedommane. Mottakarane er både stiftingar og private huseigarar.	Risiko knytt til bruk av tilskotsmidlar.		Riksrevisjonen har vore på stadleg besøk for å følgje opp bruken av statlege tilskotsmidlar vidarefordelt av fylkeskommunen til å ruste opp Bryggen. Bruken av tilskotsmidlane blir følgt opp og kontrollert. Risikoen blir vurdert som uendra.	

Tannhelse og folkehelse

Nr.	Område	Årsak	Verknad	Risiko 2016	Endringar i risikobilete	Risiko 2018
50	Tannhelsetilbodet	<p>KOSTRA-tal viser at Hordaland fylkeskommune ligg litt under snittet når det gjeld delen undersøkte barn og ungdom 3-18 år og psykisk utviklingshemma over 18 år. Fylkeskommunen låg også litt under delen prioriterte personar som blei undersøkt per offentlig tannlege/ tannpleiar.</p> <p>Fleire viser til at det er vanskeleg å nå budsjetta som er gitt til tannklinikane og at det ikkje er tilstrekkeleg kapasitet i tenesta. Dette medfører ein risiko for at tenesta ikkje kan yte det nødvendige tannhelsetilbodet til alle prioriterte grupper, sjølv om dette ikkje er ei stor utfordring i dag.</p>	Risiko for manglande behandling av prioriterte grupper.		<p>Ifølgje budsjett 2018 hadde tannhelsetenesta i Hordaland både i 2015 og 2016 eit overforbruk i driftsrekneskapen. I 2017 blei det sett inn tiltak både på utgifts- og inntektssida med mål om å redusere overforbruket. Det blir opplyst at ein i 2018 håpar å vere i balanse.</p> <p>Det blir arbeidd med ny klinikkstruktur, og det er no færre og større klinikkar. Dette gjev eit betre og meir stabilt tannhelsetilbod.</p> <p>Det er noko redusert risiko dei seinare åra, men basert på det som kjem fram i undersøkinga vurderer revisjonen framleis risikoen som middels.</p>	
51	Innkjøp innan tannhelse	Ikkje alle kjøp blir gjennomført gjennom innkjøps-systemet FINS slik dei skal.	Risiko for brot på regelverk. Risiko for kostnads-ineffektive kjøp.		<p>Hordaland og Sogn og Fjordane har etablert samarbeid om felles innkjøpsavtale for dentalt utstyr i 2016, og frå 2018 også for dentalt forbruksutstyr.</p> <p>Utfordringane med FINS er skal vere utbetra dei seinare åra.</p> <p>Det er framleis utfordringar knytt til innkjøp av handverkstenester og behov som oppstår brått.</p> <p>Risikoen blir vurdert å vere noko redusert.</p>	
52	Kompetansesenter	<p>Dette er eit relativt nytt senter, og det er fleire sider ved drifta som skal finne si form. Dette gjeld både samhandling med andre aktørar og intern drift.</p> <p>Når det gjeld samhandling med andre gjeld dette både mot UiB og odontologen, i tillegg til koordinering mot kompetansesenteret i Rogaland og mot Tannhelse i HFK som forvaltar forskingsmidlane for senteret.</p> <p>Spesialistane på tannlegesenteret er ei ettertrakta gruppe med omsyn til foredrag og kurs. Det er behov for å avklare korleis dette kan foreinast med tilsettingsavtalen på senteret.</p>	<p>Risiko for uklare grenseflater mellom ulike aktørar.</p> <p>Risiko for manglande system og rutinar.</p>		<p>Fylkestinget vedtok å redusere auken i TkVest/Spesialistklinikken sitt budsjett med 1,5 mill.</p> <p>Det blir peika på at fleire av utfordringane identifisert i 2016 no er redusert. Dette gjeld særleg dei potensielt uklare grenseflatane både internt og eksternt. Det er likevel framleis utfordringar knytt til korleis kompetansesenteret skal bidra opp mot spesialistutdanninga som tidlegare var ivaretatt av universiteta åleine. Helsedirektoratet er her involvert, og det er håp om at det skal betre seg når utredninga derfrå blir vedteke seinare i år.</p> <p>Risikoen er redusert, men framleis middels.</p>	

2.3 «Nye» risikoområde

Nr.	Risikoområde	Årsak	Verknad	Risiko 2018
53	Tenestyting under gjennomføringa av regionsreforma	Det blir peika på moglege kapasitets- og kvalitetsutfordringar i den fylkeskommunale tenesteytinga under samanslåingsprosessen. Dei tilsette som arbeider med regionsreforma har i hovudsak beholdt sine vanlege arbeidsoppgåver.	Risiko for auka sjukefråvær Risiko for redusert kapasitet i tenestytinga Risiko for dårlegare kvalitet i tenestytinga Risiko for manglande framdrift i regionsreforma Risiko for at ikkje alle vesentlege forhold i regionsreforma blir fanga opp	
54	Tenesteyting etter regionsreforma	Den nye regionane skal overta nye oppgåver, t.d. oppgåvene som no ligg til regionane i Statens Vegvesen. Samanslåinga mellom fylkeskommunane skjer dimed parallelt med at andre offentlege organ skal inkorporerast inn i den nye regionen.	Risiko for manglande kompetanse til å løyse nye oppgåver Risiko for manglande kapasitet Risiko for redusert kvalitet på nye tenester Risiko for redusert kvalitet på eksisterande tenester	
55	Økonomiske konsekvensar av regionsreforma	Det er stor forskjell på økonomien til Sogn og Fjordane fylkeskommune (med robust økonomi) og Hordaland fylkeskommune (som har svakare økonomi). Nytt inntektssystem for fylkeskommunane vil innførast samtidig med regionsreforma.	Risiko for mindre robust økonomi i den nye regionen	
56	Etterleving av barnekonvensjonen	Fylkestinget har i eit oversendingsforslag til kontrollutvalet foreslått at det blir gjennomført ein forvaltningsrevisjon av korleis Hordaland fylkeskommune etterlever barnekonvensjonen.	Risiko for manglande oppfølging av barnevernkonvensjonen i fylkeskommunen sitt arbeid	

3. Prosjekt

Under presenterer vi først prosjekta som er merka med raudt, så dei som er merka med gult, før vi presenterer prosjekta som kan vere relevante sett i samanheng med regionsreforma, og endeleg aktuelle fellesprosjekt for dei to fylkeskommunane. Nummereringa av prosjekta i tabellane under korresponderer med tidlegare nummerering i dette notatet, og er meint gjere det enklare å finne fram i teksten. Nummereringa er ingen indikasjon på forslag til prioritering eller vurdering av vesentlegheit av prosjekta.

Prioritering og rekkefølge på prosjekta i den rullerte planen vil bli bestemt etter eit prosessmøte med kontrollutvalet der både risiko og vesentlegheit vil bli diskutert. Nye prosjekt kan kome til, og risikoen ved dei ulike områda kan dermed endrast.

3.1 Prosjekt med høg risiko (raudt)

Nr.	Risikoområde	Tema
3	Utarbeiding, inngåing og oppfølging av kontraktar knytt til samferdsel	<ul style="list-style-type: none"> System og rutinar
7	Psykososialt skulemiljø	<ul style="list-style-type: none"> Førebygging Kartlegging Oppfølging
12	System og rutinar for bierverv	<ul style="list-style-type: none"> System og rutinar Etterleving av system og rutinar for bierverv
18	Etterleving av delegerte fullmakter	<ul style="list-style-type: none"> Etterleving av fullmaktar
19	Innkjøp	<ul style="list-style-type: none"> Kontrollrutinar ved innkjøp Regeletterleving Konkurransesetjing Avtalelojalitet Fullmaktsstruktur
22	Informasjonstryggleik	<ul style="list-style-type: none"> Styringssystem System og rutinar Oversikt over personopplysningar
24	Bruk av fylkeskommunale ressursar til andre føremål enn det som er vedtatt	<ul style="list-style-type: none"> System og rutinar Regeletterleving
26	Økonomistyring og etterleving av budsjett i skulane	<ul style="list-style-type: none"> System og rutinar Kontrollrutinar Budsjettdisiplin
28	Krav til timetal for elevar i vidaregåande opplæring	<ul style="list-style-type: none"> System og rutinar Regeletterleving
37	Oppfølgingstenesta (OT)	<ul style="list-style-type: none"> System og rutinar for oppfølgingstenesta
41	Bybanen Utbygging	<ul style="list-style-type: none"> System og rutinar Prosjektstyring Kvalitetssikring av prosjekt

3.2 Prosjekt med middels risiko (gult)

Nr. Risikoområde

4	Vedtaksoppfølging
5	Internkontroll
9	Vurdering av læringsutbytte
13	Tilskotsforvaltning
14	Verksemdstyring
15	Tryggleik og beredskap
16	Registrering av KOSTRA-data
17	Budsjettering og budsjettoppfølging
20	Kontraksoppfølging
21	Informasjonsteknologi
23	Eigedomsforvaltning og prosjektstyring
25	Forsvarleg system (opplæring)
27	Fagopplæring
30	Fullmakter (opplæring)
31	Beredskap på skulane
32	HMT innan yrkesfag
33	Vedlikehald og fysisk skulemiljø
34	Oppfølging av elevar med rett til spesialundervisning
35	Opplæring i institusjon
36	Enkeltvedtak i vidaregåande skule
38	Ruteplanlegging
39	Sikring av billettinntekter
40	Transporttenesta for forflytningshemma (TT-ordninga)
42	Samordning og samhandling mellom aktørane knytt til utbygging av kollektivnettet
43	Næringsretta arbeid
44	Regional planlegging
45	Sakshandsaming (regionalavdelinga)

46	Gjennomføring av regional kulturplan
----	--------------------------------------

47	Samordning mellom einingar på tvers av avdelingar med omsyn til tilskotspraksis
----	---

48	Formidling av kunst og kulturtilbod til skulen
----	--

49	Forvaltning av tilskotsmidlar for opprusting av Bryggen
----	---

50	Tannhelsetilbodet
----	-------------------

51	Innkjøp innan tannhelse
----	-------------------------

52	Kompetansesenter
----	------------------

53	Tenestyting under gjennomføringa av regionsreforma
----	--

54	Tenestyting etter regionsreforma
----	----------------------------------

55	Økonomiske konsekvensar av regionsreforma
----	---

56	Etterleving av barnekonvensjonen
----	----------------------------------

3.3 Særleg relevante prosjekt med omsyn til samanslåingsprosessen

Prosjekta i tabellen under er identifisert som potensielt særleg relevante med omsyn til samanslåingsprosessen. Desse risikoområda har blitt peika på i begge undersøkingane som er gjort i samband med rulleringane av planane for forvaltningsrevisjon.

Det er viktig å understreke at kontrollutvala sjølve må vurdere kva av prosjekta som eventuelt vil gi meirverdi sett i samanheng med samanslåingsprosessen. Revisjonen vil òg gjere merksam på at risikoar knytt til framtidige hendingar – slik som dei økonomiske konsekvensane av regionreforma og tenestytinga etter regionreforma – i utgangspunktet ikkje lèt seg revidere.

53	Tenestyting under gjennomføringa av regionsreforma
----	--

54	Tenestyting etter regionsreforma
----	----------------------------------

55	Økonomiske konsekvensar av regionsreforma
----	---

3.4 Aktuelle felles prosjekt med Sogn og Fjordane fylkeskommune

Prosjekta i tabellen under er forslag til aktuelle felles prosjekt med Sogn og Fjordane fylkeskommune. Prosjekta er identifisert ved å samanlikne lista over identifiserte risikoar i dei to rulleringsnotata. Revisjonen har ikkje vurdert om eller i kva grad det er føremålstenleg å gjennomføre fellesprosjekt knytt til desse risikoområda.

Hordaland fylkeskommune			Sogn og Fjordane fylkeskommune		
Nr.	Risikoområde	Risiko	Nr.	Risikoområde	Risiko
50	Tannhelsetilbod	●	5	Tannhelsetenesta	●
48	Formidling av kunst og kulturtilbod til skulen	●	30	Den Kulturelle Skulesekken	●
7	Psykososialt skulemiljø	●	22	Mobbing/psykososialt læringsmiljø	●
22	Informasjonstryggleik	●	17	Informasjonstryggleik	●
37	Oppfølgingstenesta (OT)	●	2	Oppfølgingstenesta og helse- og miljøretta tiltak ved vidaregåande skular	●
5	Internkontroll	●	15	Internkontroll	●
23	Eigedomsforvaltning og prosjektstyring	●	21	Forvaltning og vedlikehald av fylkeskommunale bygg	●
27	Fagopplæring	●	24	Oppfølging av lærlingar og lærebedrifter	●
44	Regional planlegging	●	18	Oppfølging av regional planstrategi	●
40	Transporttenesta for forflytningshemma (TT-ordninga)	●	25	Tilrettelagt transport / servicesskyss	●
35	Opplæring i institusjon	●	23	Opplæring i institusjonar	●
43	Næringsretta arbeid	●	29	Kommunale næringsfond	●
20	Kontraktsoppfølging	●	41	Kontraktsoppfølging	●

Vedlegg 1: Utvalde KOSTRA-tal

Administrasjon og økonomi

Tabell 4: KOSTRA-tal om den samla fylkeskommunale økonomien

	Hordaland fylkeskommune			Landet utan Oslo		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	1,1	2,5	1,8	3	3,5	2,9
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	2,1	2,9	2	4,6	5	4,3
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	101,6	109,2	113,5	63,7	68,9	71,7
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	172,2	179,5	182,1	145,9	149	151,4
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	35,6	36,4	35,3	34	34,7	34,4
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	36,6	35,9	36,5	42,8	41,9	41,2
Andre statlige tilskudd til driftsformål i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	5	4,9	4,6	5,1	5,3	5,5
Salgs- og leieinntekter i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	14,3	14,7	14,5	6,5	6,7	6,9
Andre driftsinntekter i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	8,2	7,9	8,9	11,5	11,3	11,9
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per innbygger, konsern	9396	9516	9893	10305	10446	10838
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger, konsern	15930	16162	16732	15480	15949	16516
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger, konsern	16099	16579	17040	15951	16531	17008
Netto lånegjeld i kroner per innbygger, konsern	16356	18096	19332	10165	11392	12200
Frie inntekter i kroner per innbygger, konsern	11628	11978	12232	12238	12655	12863

Eigedomsforvaltning

Tabell 5: Eigedomsforvaltning

	Hordaland fylkeskommune			Landet utan Oslo		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Netto driftsutgifter til fylkeskommunal eiendomsforvaltning per innbygger, konsern	905	978	944	971	1002	1015
Netto driftsutgifter til fylkeskommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	7,9	8,4	7,9	8,1	8,2	8,1
Brutto investeringsutgifter til fylkeskommunal eiendomsforvaltning per innbygger, konsern	1315	1508	1005	782	999	1088
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	107	101	77	98	106	70
Utgifter til driftsaktiviteter i eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	442	486	416	484	513	357

Herav energikostnader for fylkeskommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	82	89	82	78	85	63
Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger, konsern	797	867	835	884	910	924
Brutto investeringsutgifter til skolelokaler per innbygger, konsern	1313	1497	1003	771	991	1082
Samlet areal på skolelokaler i kvadratmeter per innbygger 16-18 år, konsern	22	21,7	26,4	23,9	23,4	34,6
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter, skolelokaler per kvadratmeter, konsern	105	101	75	97	105	69
Utgifter til driftsaktiviteter, skolelokaler per kvadratmeter, konsern	447	491	417	486	517	352
Herav energikostnader til skolelokaler per kvadratmeter, konsern	82	88	81	78	85	61
Netto driftsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger, konsern	60	55	65	45	45	47
Brutto investeringsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger, konsern	2	11	2	11	7	6
Samlet areal på administrasjonslokaler i kvadratmeter per innbygger, konsern	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter, administrasjonslokaler per kvadratmeter, konsern	141	103	127	113	125	136
Utgifter til driftsaktiviteter, administrasjonslokaler per kvadratmeter, konsern	346	384	384	424	432	555
Herav energikostnader til administrasjonslokaler per kvadratmeter, administrasjonslokaler, konsern	77	104	98	81	89	106

Opplæring

Tabell 6: Tal elevar, skular og lærarar. Kjelde: skoleporten.no

Indikator og nøkkeltall	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Talet på elevar	19 478	19 292	19 116	19 302	18 926
Talet på skolar	59	55	55	52	46
Talet på lærarar	2 507	2 427	2 489	2 504	

Tabell 7: KOSTRA-tal for opplæringsområdet

	Hordaland fylkeskommune			Landet utan Oslo		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Netto driftsutgifter til utdanning i fylkeskommunen, per innbygger 16-18 år, konsern	157049	158691	159318	160074	164950	168509
Andel netto driftsutgifter til utdanning i fylkeskommunen av samlede netto driftsutgifter, konsern	50,7	51,4	49,7	52,4	52,4	51,6
Andel netto driftsutgifter til studieforbereidende utdanningsprogram (521,527,529,533), konsern	20	19,5	19,5	21,4	21	20,9

Andel netto driftsutgifter til yrkesfaglige utdanningsprogram (522-526,528,530-532), konsern	21,3	20,6	19,6	21,3	20,6	20,1
Andel netto driftsutgifter til spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring (560), konsern	0	0	0	0	0	0
Andelen av personer 16-18-år som er i videregående opplæring, bostedsfylke	93,8	93,7	94	92,4	92,4	92,8
Andelen elever og lærlinger som er i studieforberedende utdanningsprogram, bostedsfylke	48	49,3	49,4	49	49,9	50,2
Andelen elever og lærlinger som er i yrkesfaglige utdanningsprogram, bostedsfylke	52	50,7	50,6	51	50,1	49,8
Andel av søkere til lærlingeplass som har blitt lærlinger per 1.10	73,1	74,1	..	71	73,3	..
Andel avtalte årsverk eksklusive lange fravær i videregående opplæring	75,7	73,5	71,5	79,8	78,9	78,4
Elever per lærerårsverk, fylkeskommunale skoler	9,3	9,3	9,4	8,5	8,5	8,6
Andel lærere som er 60 år og eldre	18,6	18,5	18,5	18,2	17,9	17,6
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning høyere nivå, samt pedagogisk utdanning	28,4	29,1	29,9	25,4	26,6	27,7
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning lavere nivå, samt pedagogisk utdanning	50,5	49,5	49,8	54,5	53,7	53,1
Andel lærere med videregående utdanning	7,5	8	7	7	7,3	6,8
Andel elever og lærlinger som har bestått vgo i løpet av normert tid	58,4	58,4	..	58,7	58,3	..
Andel elever som har sluttet i løpet av året - alle årstrinn	5,3	4,9	5,4	4,4	4,4	4,2

Samferdsle

Tabell 8: KOSTRA-tal for samferdsleområdet

	Hordaland fylkeskommune			Landet utan Oslo		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., samferdsel i alt, konsern	4341	4390	4649	3940	4073	4251
Andel nto. dr.utg. for samferdsel i alt av samlede nto. dr.utg, konsern	37,7	37,8	38,9	33,1	33,4	34,0
Andel skyssberettigede elever i grunn- og videreg. skole av alle elever	24,6	25,2	33,4	32,4	31,1	32,2
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., fylkesveier, konsern	1432	1348	1563	1643	1734	1878
Nto, dr,utg, i kr pr. innb., buss, konsern	1823	1944	1950	1454	1498	1523
Nto. dr.utg. per reise, buss, konsern	22	23	18	26	26	25
Reiser pr. 1 000 innb., buss	83935	86047	10747 7	55835	5736 7	6138 7

Nto. dr.utg. i kr pr. innb., fylkesveiferger, konsern	592	592	546	453	443	456
Reiser pr. 1 000 innb., fylkesveiferger	8871	8503	8669	4802	4804	4706
Nto .dr.utg. i kr pr. innb., båtruter, konsern	259	233	243	288	273	281
Reiser pr. 1000 innb., båtruter	1765	2139	2371	1855	1943	1423

Næring og kulturminneforvaltning

Tabell 9: KOSTRA-tal om kulturminneforvaltning og regional utvikling

	Hordaland fylkeskommune			Landet utan Oslo		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Netto driftsutg. til fys. planl. kulturminner, natur og nærmiljø (funksjon 715, 716 og 750), innb., konsern	131	120	196	160	117	173
Netto driftsutg. til fys.planl., klt.min., natur og nærmiljø som andel av tot. netto driftsutg., konsern	1,1	1	1,6	1,3	1	1,4
Netto driftsutgifter lokal og regional utvikling (funksjon 715) per innbygger., konsern	84	68	143	100	56	106
Antall kommunale planer (kommune-/regulerings-/bebyggelsesplan) som fylkeskommunen har gitt uttalelse til	399	442	434	4438	4383	4928
Ant. uttalelser fra kult.minn.forv. ang. tiltak i spes.områder for bevaring	7	41	..	887	1125	1004
Andel søknader om dispensasjon etter KML §§ 15a,19 og 20 (vedtaksfredet kulturminne) som ble innvilget	100	100	94	77	93	90
Andel dispensasjoner etter kulturminneloven i forhold til fredete kulturminner	4	5	4	4	7	5

Kultur og idrett

Tabell 10: KOSTRA-tal om kultur og idrett

	Hordaland fylkeskommune			Landet utan Oslo		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	3,1	2,1	2,5	2,8	2,7	2,5
Netto driftsutgifter i alt til kultursektoren per innbygger i kroner, konsern	354	245	294	329	330	315
Netto driftsutgifter bibliotek per innbygger i kroner, konsern	16	14	16	31	31	32
Netto driftsutgifter museer per innbygger i kroner, konsern	94	94	97	88	94	97
Netto driftsutgifter kunstformidling per innbygger i kroner, konsern	85	91	96	87	93	90
Netto driftsutgifter kunstproduksjon per innbygger i kroner, konsern	0	0	0	37	36	47
Netto driftsutgifter idrett per innbygger i kroner, konsern	79	-47	-18	34	10	8

Netto driftsutgifter andre kulturaktiviteter per innbygger i kroner, konsern	82	93	104	52	66	42
--	----	----	-----	----	----	----

Tannhelse

Tabell 11: KOSTRA-tal tannhelse

	Hordaland fylkeskommune			Landet utan Oslo		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Netto driftsutgifter tannhelsetjenesten pr. innbygger i kroner, konsern	428	437	424	468	487	492
Netto driftsutgifter, tannhelsetjenesten, i prosent av totale netto driftsutgifter, konsern	3,7	3,8	3,5	3,9	4	3,9
Netto driftsutgifter, pasientbehandling, pr. innbygger i kroner, konsern	321	344	314	358	369	373
Prioriterte personer, andel under offentlig tilsyn i tannhelsetjenesten	94,8	94	89,5	89,2	90,8	88
Prioriterte personer, andel undersøkt/behandlet	61,8	61,7	52	63,6	63,5	61,6
Avtalte tannlegeårsverk (offentlig og privat) pr. 1000 innbyggere	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Avtalte tannpleierårsverk (offentlig og privat) pr. 1000 innbyggere	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Barn og ungdom 3-18 år, andel undersøkt/behandlet	67,4	67,3	57,9	70,9	70,7	69
Psykisk utviklingshemmede over 18 år, andel undersøkt/behandlet	76,7	78,2	65,5	81,3	81,2	80,8
Eldre, langtidssyke og uføre i institusjon, andel undersøkt/behandlet	68,7	65,8	53,7	68,1	68,2	66,4
Eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie, andel undersøkt/behandlet	33,7	31,3	23,9	24,4	25,2	23,8
Voksente betalende klientell, andel undersøkt/behandlet	5,4	5,2	2,5	6,3	6,4	5,6
Personer undersøkt/behandlet pr. offentlig avtalt årsverk i tannhelsetjen	306	302	234	294	292	276
Prioriterte personer undersøkt/behandlet pr.off.tannlege- og tannpl.årsverk	452	441	378	453	445	428
Voksente betalende klientell undersøkt/beh. pr.off.tannlege- og tannpl.årsverk	103	97	49	116	116	101
Andel ledige tannlegestillinger, offentlig tannhelsetjeneste	0	0	0,7	2,9	3,3	3
Andel ledige tannpleierstillinger, offentlig tannhelsetjeneste	0	0	2	1,4	2,3	2,2

Kjelde KOSTRA-tabellar

Administrasjon og økonomi

04939: A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutg. - nøkkeltall (F) 2001 - 2017

Eigedomsforvaltning

07147: Konsern - Eiendomsforvaltning for utvalgte fylkeskommunale formålsbygg - nøkkeltall (F) 2008 - 2017

Opplæring

06942: C1. Konsern - Videregående opplæring - nøkkeltall (F) 1999 – 2017

Samferdsle

07792: L1. Konsern - Samferdsel - nøkkeltall (F) 2000 – 2017

Regional

08842: J1. Konsern. Areal- og samfunnsplanlegging, kulturminne, natur og nærmiljø - nøkkeltall (F) 2001 – 2017

Kultur og idrett

07795: K1. Konsern - Kultur - nøkkeltall (F) 2004 – 2017

Tannhelsetenesta

06139: G1. Konsern - Tannhelsetjenesten - nøkkeltall (F) 1999 – 2017

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.